

# RegTech för regulatoriska utmaningar – en Frankensteins compliance

*Ny RegTech-teknik gör det lättare att överblicka och följa de komplexa regelverken och motverka cyberrisker. Robert Sevenius diskuterar vilka RegTech-lösningar som går att tillämpa på compliance-området, till exempel för riskhantering, anti-penningtvätt, KYC och hållbarhetsrapportering. I denna matnyttiga analys får du verktygen för att säkra framtidens regelefterlevnad mer kostnadseffektivt.*

**Robert Sevenius**

Ekon. lic., jur.kand.

Rättsområde  
**Compliance**Publicerad  
**01 FEB 2019**

Företag inom finansindustrin upplever att regelbördan ökat kraftigt under åren efter finanskrisen. Ledning och medarbetare måste lära känna innehåll och tillämpning av den strida strömmen av förkortningar - bland andra MiFID2 (Markets in Financial Instruments Directive 2), PSD2 (The Payment Services Directive II), GDPR (General Data Protection Regulation), IDD (Insurance Distribution Directive), AMLD5 (The Fifth European Anti-Money Laundering Directive) och PRIIP (Packaged Retail and Insurance-based Investment Products). Det finansiella systemet blir alltmer komplext, inte bara som tidigare på grund av en påtaglig finansiell innovationskraft utan till följd av lager uppå lager av reglering, normer, tillstånd, tillsyn och sanktioner. Det blir allt svårare att överblicka och följa regelverken samt allt dyrare att normsäkra verksamheterna och att misslyckas i efterlevnaden.

Finansindustrin har sedan länge använt olika datoriserade hjälpmedel för att ha ordning på regelefterlevnaden, bland annat för att förenkla beslutsfattande, översyn och rapportering. Det har rört sig om allt från stordatorprogrammering till kalkylark i persondatorer. Den ökande regulatoriska komplexiteten medför att nya idéer och teknologier krävs för att hantera normsäkringen (compliance) inom finansindustrin. De nya teknologier som tas i bruk är bland annat molntjänster, nätprogramvara (SaaS), big data (analys av stora datamängder), artificiell intelligens, blockkedjeteknik, smarta kontrakt, biometri och öppna gränssnitt (API). Sådan användning av nya teknologier för att hantera regulatoriska utmaningar går allt oftare under namnet RegTech.

I denna artikel diskuteras RegTech med inriktning mot dess möjligheter och utmaningar. Den underliggande frågan är hur organisationernas normsäkring förändras när ny vetenskap och nya verktyg appliceras; vilka är konsekvenserna av att skapa "Frankensteins compliance"?

### **Definitioner och områden inom RegTech**

Det finns olika definitioner av RegTech. Den brittiska finansinspektionen FCA, som var en pionjär bland normgivarna, förklarar att *"RegTech applies to new technologies developed to help overcome regulatory challenges in financial services"*. De flesta definitioner beskriver området som underlättandet av regelefterlevnad med nya tekniska verktyg. Flera expertorgan menar att RegTech är en underkategori till den bredare trenden FinTech, det vill säga nya tekniska lösningar inom finansindustri som konkurrerar med de traditionella institutionerna såsom bank, försäkringsbolag, fondbolag, marknadsplatser och intermediärer. Men RegTech kan även uppfattas som de traditionella institutionernas svar på de mer flyfotade FinTech-aktörerna; för att hantera den regelbörda som i stor utsträckning belastar de traditionella institutionerna och skapa ett bättre konkurrensläge mot nytillkomna aktörer krävs att regelefterlevnaden effektiviseras. Samtidigt bör man inte överdriva skillnaderna mellan begreppen eftersom de saknar etablerade definitioner.

Revisions- och konsultbolaget Deloitte följer utvecklingen av RegTech och ser följande kategorier av företag inom sektorn.

#### **Kategori**

##### **Beskrivning**

Normsäkring (compliance)

Övervaka och spåra efterlevnad av gällande och kommande regelverk i realtid.

Identitetskontroll och -hantering

Underlätta motpartsbesiktning, kundkännedomsrutiner och penningtvättsåtgärder samt granskning och upptäckt av bedrägerier.

Riskhantering

Upptäcka risker inom regelefterlevnad och normhantering, bedömning av riskexponering och framtida regulatoriska hotbilder.

Normföreskriven rapportering

Möjliggör automatiserad distribution av data och normföreskriven rapportering genom dataanalys (big data), realtidsrapportering och molntjänster.

Transaktions-övervakning

Lösningar för övervakning och granskning av transaktioner i realtid, bland annat med utnyttjande av fördelarna med blockkedjeteknik.

Ovanstående är inte den enda kategoriseringen av RegTech. Andra uppdelningar identifierar till exempel områden såsom Regleringsbevakning (teknisk omvärldsbevakning som underlättar identifiering och tolkning av regelverk som kan påverka organisationen) eller Investerarriskbedömning (tekniker som i realtid eller i efterhand övervakar investerares portföljer för att anpassa rådgivning och produkterbudanden).

Sverige har flera intressanta relativt nystartade företag inom sektorn. Följande axplock ger en försmak till den svenska RegTech-världen:

Acuminor, tillhandahåller online-lösningar för riskbedömning för penningtvätt och terrorfinansiering enligt bland annat AMLD5.

Arctic intelligence, tillhandahåller tekniska lösningar inom granskning, riskhantering och normsäkring genom att möjliggöra för företag att hantera sina krav i samband med penningtvätt, bestickning, bedrägerier och cyberrisker.

BehavioSec, tillhandahåller IT-säkerhetslösningar för personidentifikation genom beteendemässig biometri.

Normative.io, tillhandahåller tekniska lösningar för att automatisera och effektivisera arbetet med att rapportera årsredovisningslagens nya krav på hållbarhetsrapportering.

Norbloc, tillhandahåller en plattform för kundkännedom (KYC, *Know-Your-Customer*) baserad på blockkedjeteknik som möjliggör ackvisition, uppdatering och övervakning av kunder och kundinformation.

Trapets, tillhandahåller tjänster och system till för övervakning av finansiella transaktioner inom den finansiella sektorn.

### **Möjligheter och utmaningar inom RegTech**

Bakgrunden till framväxten av RegTech är inte bara ett normalt tekniksprång där ny teknik kan appliceras inom etablerad administration och organisation, utan alltså även ett svar på en allt viktigare regulatorisk utmaning. Veerle Cloaert (*RegTech as a response to regulatory expansion in the financial sector*; juni 2018) menar att regelefterlevnad och företagets normsäkring alltmer börjar bli en konkurrensfaktor som hindrar mindre organisationer från att delta på marknaden på lika villkor. De mindre företagen riskerar att blir bortreglerade på grund av att de inte har tillräckliga resurser för att säkra att verksamheten uppfyller alla tillämpliga regelverk.

En annan problemställning är att komplexiteten i regelverket ökat i sådan grad att den omöjliggör för en enskild person eller en rimligt stor compliance-avdelning att ha tillräcklig överblick och förståelse för att säkert trygga att företaget uppfyller samtliga legala förpliktelser. Detta samtidigt som konsekvenserna av bristande regelefterlevnad har ökat med nya sanktionssystem och högre avgifter.

Mot denna bakgrund kan RegTech ge flera fördelar, bland andra:

Verktygen kan ersätta tidskrävande och kostsamma manuella processer. Det frigör tid för företagsledning, compliance-avdelningar och internrevision att ägna sig åt mer kvalitativa uppgifter inom normsäkringen. Med ett ökat tekniskt förarbete kan komplexiteten minska och ge en bättre överblick kring de regulatoriska utmaningar företaget står inför.

Verktygen kan minska risken för fel och bristfälligt utförda kontroller. Normsäkringen blir än mer systematiskt genomförd och risken för mänskliga felkällor minskar. Regelefterlevnaden blir inbyggd i de tekniska systemen så att det helt enkelt inte går att göra fel, det vill säga att information och efterlevnad blir "rätt vid källan".

Kostnaden för normsäkring minskar på sikt eftersom behovet av personalresurser reduceras och omfattningen av sanktionsavgifter avtar. Kostnadsminskningen för med sig att den organisatoriska kapacitet som krävs för en fullgod normsäkring reduceras. RegTech kan därigenom medverka till att flera företag kan verka på lika villkor och att konkurrensen därmed ökar inom marknaden, vilket i sin tur gynnar kunderna.

För normgivare kan tekniska lösningar innebära att tillsyn och övervakningssystem kan fungera i realtid, vilket till och med kan förhindra regelbrott innan de uppkommer.

På ett övergripande plan får fördelarna till följd att både institutioner och normgivare kan få en bättre överblick rörande de regulatoriska kraven och efterlevnaden, det vill säga komplexiteten för finansbranschen avtar. Detta innebär att konsumentskyddet förbättras och stabiliteten på marknaden tilltar.

Som så ofta gällande teknologiska framsteg är möjligheterna snarast förhoppningar. Tiden får utvisa vilka fördelar som kan förverkligas och under vilken tidsrymd detta kan ske.

De nya tekniska verktygen kan sammantaget sägas bädda för ett metodskifte. Normsäkring i traditionell form är i huvudsak ett regelbaserat system, där kontroller och sanktioner sker i efterhand baserat på fastställda principer och lexikal förståelse av regelverk. Med dessa nya tekniska hjälpmedel kan metodiken gå mot ett riskbaserat system som bygger på prediktiv analys och tester av hur aktiviteter och transaktioner utförs i realtid. Normsäkring och reglering kan bli mer datadriven och proaktiv istället för att prövas i efterhand och leda till utredningar och överklaganden.

RegTech är dock inte en alltigenom invändningsfri lösning på den regulatoriska utmaningen. Det finns flera problem med att hjälpa eller ersätta normsäkring med teknik, bland andra:

Den kan uppstå en konflikt mellan tekniska lösningar och de underliggande moral- och rättvisefrågor som finns inbyggda i varje mänskligt normsystem. Inom finansregleringen finns exempelvis den så kallade sundhetsregeln i 8 kap. 1 § värdepappersmarknadslagen som bland annat stadgar att ett värdepappersinstitut ska handla hederligt och rättvist. Normsäkring kräver ofta handpåläggning av och resonering från en fysisk individ. Moral är ytterst en individbaserad norm. Frågan om teknik helt kan och bör ersätta mänsklig omdömesförmåga kommer alltid vara närvarande i utvecklingen av RegTech.

Ansvarsfrågan blir mer utmanande i ett system som styrs av algoritmer. Vem är ansvarig för fel och skador som uppkommer? Är det programleverantören, institutionen, normgivaren, kunden eller någon annan? För närvarande är det vanligast att se på användarna av ett automatiserat system som ansvariga, de har ett kontrollansvar för att se till att resultatet blir rimligt och riktigt. I framtiden kanske inte en sådan syn kan upprätthållas eftersom användarna blir alltmer utlämnade till de system som marknaden och normgivare accepterat, då kanske branschgemensamma försäkringslösningar kan ersätta individuellt ansvar.

Risken för systematiska felaktigheter ökar genom spridningen av standardiserade system, metoder, algoritmer

och datamängder. Om det är fel i en algoritm kommer den att ge exakt samma fel vid varje användning när vissa omständigheter infaller samtidigt. Desto mer företagen, normgivare och marknaden använder systemet ju fler kommer felen bli. RegTech kan alltså bidra till att finansbranschens systematiska risk ökar. Kostnaderna för att skapa lösningar kommer initialt vara höga och det krävs att de standardiseras och kommersialiseras för att mindre organisationer ska kunna ha råd att få tillgång till dem. Upphandling, anpassning, handhavande och kvalitetskontroll av tekniska lösningar blir en viktig uppgift inom compliance. Integritet och personuppgifter blir en allt viktigare utmaning ju fler system och ju mer data som används av och slussas mellan de finansiella institutionerna. De nya reglerna i dataskyddsförordningen gällande bland annat ändamål, godkännande, gallring och skyddsåtgärder ställer stora krav på de tekniska lösningarna. Flera av lösningarna bygger på en inträngande analys av kunder och handlingsmönster som kan vara integritetskränkande för individerna.

Även om utmaningarna är många och till viss del svåra att övervinna så är vinsterna stora om kostnaderna för normsäkring kan minska och den upplevda komplexiteten av finansbranschens reglering avtar. Utmaningarna innebär att det under överskådlig tid kommer att krävas att maskin och människa jobbar parallellt för att uppnå både effektivitet och sundhet. De kompetenser som krävs av personer som arbetar inom compliance kommer utvecklas i takt med att RegTech vinner utbredning. Den juridiska utbildningen och träningen kommer säkerligen att behöva kompletteras med förståelse och erfarenhet av att handha och samverka med olika former av IT-system och -lösningar. Datainsamlande, rutinartade och efterhandskontrollerande delar av arbetet avlastas av system och maskiner. Det ersätts av mer analytiska, strategiska och explorativa arbetsuppgifter. Teknologiska landvinningar har alltid utmanat och omformat människans roll. Det är 201 år sedan Mary Wollstonecraft Shelley publicerade *Frankenstein: eller den moderne Prometheus* som en varning mot ohämmad vetenskap och teknikutveckling. På motsvarande sätt kan nu en automatiserad "Frankensteins compliance" få eget liv i finansbranschen och människans betydelse inom denna kommer förändras i grunden när maskiner står för regelefterlevnaden.

#### LEXNOVA EXPERTKOMMENTARER

### Skriftliga juridiska analyser

Med Lexnova Expertkommentarer är du alltid uppdaterad på de viktigaste nyheterna inom ditt rättsområde. Landets ledande juridiska experter analyserar aktuella händelser och rättsfall samt kommenterar ny lagstiftning ur ett praktiskt perspektiv. Expertkommentarerna kommer ut månadsvis och finns inom 16 olika områden.

[Läs mer på \[lexnova.se/expertkommentarer\]\(https://lexnova.se/expertkommentarer\)](https://lexnova.se/expertkommentarer)